

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedny redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka --- 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	Majiteľ' a vydavateľ':	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Pravé slovo v pravom čase.

Neunavene usilovný člen kresťanskej ľudovej strany, krajinský vyslanec volebného okresu považsko-bystrického *Georg Szmrecsányi* dňa 16-ho februára predložil na uhorskom sneme interpeláciu v záležitosti nesvedomitého agitovania národnostnej tlače. Bolo to pravé slovo v pravom čase. Je totižto už zvrchovaný čas, aby hroznému búreniu tichého ináč a nábožného ľudu slovenského proti štátu, zákonným vrchnostiam svetským a cirkevným, taktiež i proti triedam zámožných, zákonným spôsobom koniec učinенý bol. Veľkú významnosť tejto, v každom ohľade hlboko odôvodnenej interpellácie nahliadol hneď i minister pravosúdia *Anton Günther*.

Stanovisko kresťanskej ľudovej strany považne národnostných agitácií v celej krajine dostatočne je známe. Cieľom lepšieho porozumenia označujeme ho v nasledujúcich troch bodoch:

1. Z predloženej interpellácie vysvitá, že národnostní agitátori k dosiahnutiu nechvalitebných cieľov jejich proti štátu uhorskému, teda proti tej krajine, v ktorej sa narodili, ktorá ich živí, ktorá im teda má byť drahou a vrele milovanou matkou, spájajú sa so živlami zahraničia v Čechách a po iných krajinách. Toto i ten najjednoduchší, lež statočne zmýšľajúci človek ani schvaľovať, ani za dobré uznávať nemôže.

2. Moc a sila každého štátu, teda aj Uhorska, tak mravná, ako hmotná, leží v jeho nerozdielnosti a jednote. Že sa Uhorsko behom tisíc rokov udržalo v bojoch s cudzími národami nepriateľskými, to musí pripísať svojej nerozdielnosti a jednote. Čo ale chcjú, nie dobrý

ľud slovenský, lež národnostní agitátori? V zmysle plánov niekdajších, tak zle- a vysokomyseľných, ako krátkozrakých ľudí, roku 1848. v tak rečenom «memorandume» zložených, chceli by Uhorsko podeliť, rozdrobiť na jednotlivé okolia, malé čiastky dľa toho, akého jazyka ľud v nich prebýva. Malé Švajciarsko na kantony podelené, s osobitnou samosprávou vríta im v hlave. Neznajú oni tú prastarú politickú zásadu: Každé kráľovstvo v sebe podelené zpusťne. No proti tomufo s celým dôrazom sa musí ohrazovať kresťanská ľudová strana v záujme ľudu každého jazyka tejto krajiny.

3. Na hrozné následky takých zásad, aké národnostní agitátori slovom i perom rozširujú, kresťanská ľudová strana ľud slovenský jednotajne upozorňovala, robí to aj prítomne, keď uverejňujeme tú reč, ktorú krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany *Georg Szmrecsányi* z príležitosti jeho interpellácie v sobotu na sneme povedal.

Reč táto nameraná je proti nezákonnému pokračovaniu národnostných agitátorov, interpellácia ale, ktorá po nej nasledovala, týka sa národnostných novín, ktoré pod menom «Slovenský Týždenník» vychodia v Budapešti pod redaktorstvom krajinského vyslanca *Milana Hodžu*. Veľmi bolo nápadné, že národnostní vyslanci, ktorí ináč v dosť veľkom počte prítomní boli v snemovni, ako sa čas interpellácií blížil, jeden za druhým poodchodili, prvý bol pravda sám *Milan Hodža*.

Mali ale aj dostatočnej príčiny k ufujazdeniu, bo *Georg Szmrecsányi* náležite posvietil v jeho reči na potajomné agitácie a nad krátkymi výfahmi, aké zo spomenutých novín miestami

uvádzal, zhrozili sa nad mieru všetci vyslanci. Nadovšetko keď odhalil nepodvratné spojenie panslávov s Čechmi a s Amerikou, ohlasovali sa výkriky všeobecného a najväčšieho pohoršenia. Georg Szmrecsányi svojou rečou dosiahol veľkého úspechu parlamentárneho.

Ako my však náležite známe obyčaje národnostných pánov agitátorov, s istotou môžeme na to rátať, že oni tak budú predstavovať Szmrecsányiho reč v jejich novinách, ako hrozné nápady proti «ľudu slovenskému» namerené. Georg Szmrecsányi však z jednej strany sám v reči svojej robí rozdiel medzi panslávskymi buričmi a medzi našimi spoluobčanmi jazyka slovenského; z druhej strany zas striezvy ľud slovenský veľmi dobre vie, že keď kresfanská ľudová strana vystupuje proti národnostným buričom, robí to v pravom záujme samého ľudu slovenského. Preto vyzývame pozornosť našich čitateľov zvlášte na túto reč.

Reč,

ktorú pred interpelláciou dňa 16. februára na krajinskom sneme povedal:

Georg Szmrecsányi: Ct. Dome vyslancov! Národnostné agitácie v poslednom čase predmetom boli čulých rozhovorov tak tu na sneme, ako vo verejnom živote Uhorska a vtedy sme mali príležitosť aj zo stránky členov ct. vlády slyšať také osvedčenia, ktoré nás presvedčili o tom, že vláda s tymito smutnými udalosťami chce sa prísne zaoberať a má ten úmysel, aby tieto agitácie konečne aj zahatené boli. Po voľbách v apríli minulého roku, ako sa to očakávať malo, neprestaly tieto agitácie, ba ani sa neutíšily, lež ešte viacej porastly, tak že nám prísne treba rozmýšľať nad tým, čo môže byť príčinou týchto pre našu krajinu veľmi smutných objavov. Nazdávam sa, že v jednom dopise z Budapešte, ktorý uverejnený bol v poprednom časopise pod menom «Čas» v Prahe vychodiacom, nalezáme vysvetlenie toho, prečo búria sa natoľko zvlášte slovenskí národnostniari proti terajšej vláde. Tento dopis to hovorí, že terajší režim a vláda najneprijemnejšie sú národnostným, tieto treba teda silou-mocou dobíjať a na každý pád nemožnými urobiť.

Vláda po ústavných zápasoch, takmer všetky vlastenecké živly krajiny spojené vidí za sebou, preto oni to osvedčenie vlády, že sjednotený národný štát uhorský obráni a udrží, držia ohľadom seba za tak agresívny krok, ktorým odôvodnené spaturujú poburujúce jejich vystupovanie a pokračovanie v tomto, najdivejším spôsobom. Vidíme, že zbraň jejich bola doposiaľ pri prizvukovaní národnostných hesiel, agitácia na poli so-

ciálnom. (Franc Szkycsák vstúpil do dvorany. Výkriky z lavej strany: Priam dobre prišiel Szkycsák!)

Včul však prinútení sú vidieť, že parlament Uhorska, že vláda uhorská konečne nahliadnúce oprávnenosť sociálnych požiadavôk a potrebnosť jejich uvedenia do života, dala sa do vážnej roboty, ako o tom svedčí aj práve teraz pojednávaná zákonná predloha. Oni teda v agitáciách svojich iným spôsobom museli pokračovať, a síce tak, že ľud slovenský, proti tým triedam jazyka uhorského, ktoré v malom počte bývajú na Horniakoch, proti triede uhorských statkárov, proti vlasteneckému kňazstvu, proti orgánom uhorskej vlády a proti triede lateinerov — ktorí napospol zastupujú tam život maďarský — agitujú všemožným spôsobom.

Priateľstvo národniarov s drabantami.

Od všetkých vlasteneckých elementov odtrhnúť chcu národnári úbohý ľud slovenský, aby potom, keď sa ďalej nevyzná a nevie komu patrí, vsotili ho do naručia panslávskej propagandy. (Tak je! Tak je!) Čudná vec je, že tak ako propaganda socialdemokratov, aj národnostné agitácie pod minulou, takrečnou vládou drabantov smohly, rozšírily sa a zrástly, tak že národnári doposiaľ neslýchaným spôsobom agitovali, búrili, rozličným tlačivom na tisíce a tisíce zaplavili celé Horniaky. (Tak je! z lavej strany. Hluk v prostriedku. Franc Szkycsák sa ohlásil.)

Predseda: Prosím pána vyslanca Szkycsáka, aby nepretrhoval rečníka.

Aladár Somogyi: Však mu dáme košík na ústa! (Hluk.)

Predseda: Volanie k poriadku je právom predsedu, moje napomenutie netreha doplňovať.

Georg Szmrecsányi: Veľká časť tohoto tlačiva — ako som sa sám o tom presvedčil — prichádza z Budapešte a býva medzi ľuďom rozdelená. Pri pojednávaní krajinského rozpočtu na rok 1906. vnútorných záležitostí, pán Jozef Horváth, vyslanec okresu Marosujvár, proti slovenským národnostniarom pozdvihol tú obžalobu, že oni s Kristóffym, ministrom vnútorných záležitostí predošlej vlády stáli v direktnom spojení. (Hluk. Výkriky: Čujme! Čujme!) Pán vyslanec Szkycsák ohradzoval sa proti tejto obžalobe v takom tóne, že následkom toho zadosťučinenie musel dať pánu vyslancovi Jozefovi Horváthovi. Túto obžalobu uplatňujem ja teraz aj vzdor zapieraniu pána Szkycsáka a tvrdím, že oni stáli s Kristóffym vo spojení a to aj opakujem, bo som to slyšal od úplne hodnoverného človeka, totiž od pána vyslanca Karola Hencza. Aj to som slyšal, že on má o tom nepodvratné dôkazy. Nechcem predpokladať, žeby on zneužíval moju dôveru a preto ho vyzývam, aby tieto dôkazy Domu predostrel, aby sme konečne čisto videli v tejto otázke. (Hlučné schvalovanie.)

Zneužívanie tlače.

Ct. Snemovňa! Nesmieme sa čudovať nad terajším hrozným pokleskom našich pomerov, jestli s pozorno-

stou sledujeme tie objavy, aké žiaľbohu zo dňa na deň opakujú sa na našich Horniakoch. Poburujúce tlačeniiny rozširujú bez všetkej prekážky (Pravda! Tak je!) právo shromažďovania vysluhujú s tak prepiatym liberalizmom, že tam, kde u poslucháčov viacej dá sa docieliť bezprostrednosťou (Hluk v prostriedku), kde slobodne môže sa agitovať slovom, to aj doslovne robia. Z toho musíme teda na to zatvárať, že šírenie sa národnostného poburovania nasleduje aj z veľmi liberálneho vykladania zákonov o shromaždeniach a o tlači. (Tak je! z pravej strany. Hluk a hnutie z ľavej.) Nemám ja úmysel hovoriť teraz o predbežnej cenzúre, alebo o habani časopisov. Bo veď naša sloboda tlače je nám tak veľký poklad, tak hlavné zabezpečenie našej ústavy, že sa toho ani vtedy nesmieme dotknúť, keby to aj terajšie okolnosti naše požadovaly a vždy len po veľmi hlbokom uvažovaní. (Výkrikv z ľavej strany: Ani vtedy!)

Georg Nagy: Nikdy!

Georg Szmrecsányi: Pán vyslanec Nagy ma, zdá sa, nerozumel. Ja sa ohradzujem práve proti predbežnej cenzúre. Lež keď vidím terajšie objavy úplne súhlasím s grófom Jozefom Majláthom, ktorý v poslednom zasadnutí snemovne veľmožov to povedal, že beznárodná, v osobnej a privátnej poctivosti brodiaca sa tlač, nenie sloboda, lež lož (Pravda je! Tak je! z pravej strany) a že preto všetkými prostriedkami dovolenými proti nej zakročíť treba. (Hnutie z ľavej strany.) Jedna z najhlavnejších príčin zvestnej agitácie národnostnej, krem výš uvedených je aj tá, že v terajšom zákone určené pokračovanie je tak zdĺhavé, že od uverejnenia poburujúceho článku roky prejdu, kým patričného buriča zastihne zaslúžená pokuta (Tak je!) a možno je také-muto buričovi, ktorý búril proti štátu a národu uhorskému be -m tohoto času v búrení pokračovať.

Tu máme pád Jurigov. Fer. Jurigu uh. kráľ. Kúria odsúdila najnovšie právoplatne pre búrenie proti národu uhorskému na dva roky štátneho väzenia. Juriga ten článok, pre ktorý bol trestaný, napísal začiatkom roku 1905. Od tých čias minuli sa dva roky. Ako on tieto dva roky využítkoval, to zrejme dokazuje zápisná kniha trestného súdu prešporského, z ktorej sa dozvedáme, že proti nemu a jeho časopisu, pre 22 pádov poburovania pozdvihnutá je žaloba, predsa sa ale stať mohlo, že tento človek, ktorý opovážil sa hriešnu ruku svoju pozdvihnúť proti svojej vlasti a svojmu národu, stať sa mohol členom uhorského zákonodarstva. (Tak je! Tak je!) Toto je nemožný stav, tomuto sa musí odpomôcť, to ďalej už tak trvať nemôže. (Tak je! Tak je!)

Hurbanisti.

Všetci, čo sme sa učili históriu, vieme, že r. 1848. Hurban a jeho druhovia, keď sa od Srbstva odtrhli...

Aladár Somogyi: Hodža!

Georg Szmrecsányi:... spomeniem ja aj Hodžu, povedám Hurban a jeho druhovia, keď sa od Srbstva navrátili, odcestovali do Viedne a v marci r. 1848. pý-

tali audienciu od smerodajných kruhov, ktoré my obyčajne označujeme menom kamarilla.

Oni tam predložili, že sú hotoví podporovať dom cisársky proti vojne slobody Uhorska, za toto však žiadajú odplatu. Predložili teda svoje memorandum, v ktorom to žiadajú, aby Slovákmi obývané horné strany Uhorska a tamojšie stolice. tvorily osobytné slovenské okolie, osobytný okres, s osobytnou samosprávou a s osobytným právom vlastného zákonodarstva, reč uhorská, ako reč štátna, mala následkom toho z tadiaľ celkom vypúdená byť a oni vôbec požívať mali v každom ohľade úplnú autonomiu. A keď ohľadom tohoto dali im garanciu, že to dostanú, vtedy vrátiac sa, v Liptovskom Sv. Mikuláši, Hurban, Michal Hodža — neviem v akej rodine je tento s terajším vyslancom (Výkriky: Vo veľmi blízkej rodine!), — Štur a Coch svolali slovenské národné shromaždenie, v ktorom predložili toto memorandum a ho rozumie sa aj prijali s veľkým oduševnením. (Hnutie v prostriedku.)

Ďalší vývin týchto snáh je nám známy. Utvorili si jejich slobodné čaty, tento pokus zakončil sa však s veľkým neúspechom, bo ich vyhnali z krajiny.

Memorandum srovnáva sa s programom národniarov.

Moyses, biskup baňsko-bystrický, roku 1861. atresou obrátil sa na cisára do Viedne a v tejto — ako on to sám nezapiera — žiadal prevedenie výš spomenutého memorandumu. S týmto memorandumom ale od slova do slova srovnáva sa program národnostných vyslancov, na základe ktorého pustili sa do volieb. K dokázaniu tohoto prečítam článok Hodžových novín «Slovenského Týždenníka». Článok tento uverejnený bol pod názvom: «Prečo nás chcú zaškrtiť?» Hovorí v ňom doslovne (číta): «Lud chce mať svoje vlastné školy, chce mať svoje vlastné súdy a všemožné úrady, lud chce mať svoju reč, svoje krestanstvo, svoje zeme, svoje pasienky, svoje hory, svoje domy a svoje haleny, totiž hune». — Toto do jedna je program slovenský, totiž program slovenského okolia. Tu v päť-šesť riadkoch vyslovené je memorandum Hurbana, na základe ktorého pustili sa do volieb a na základe ktorého ďalej agitujú.

Za tú našu slovenčinu.

Ako píše Hodžove noviny «Slovenský Týždenník», k dokázaniu tohoto prečítam i ďalšie čiastky spomenutého článku (číta): «Prečo hádzu do háreštov našich vodcov? Prečo pokutujú najlepších gazdov našich? prečo stíhajú štátni, stoliční úradníci a notári každého huniara, patrične halenára? Bo v každom čvachovi — pod čvachom rozumejú maďarskú intelligenciu, myslím slovo toto najlepšie by sa dalo označiť maďarským výrazom «himpellér» — teda, bo v každom čvachovi, maďarskom himpellérovi vrie túžba po pomste proti slovenskému jazyku. proti slovenskej škole a proti všetkému, čo dýcha, myslí, cití a politizuje po slovensky,

maďarizovanie je nielen proti našej hodnosti, je nielen uponíženie, lež spolu potupenie». (Hluk.)

Stojí ale v spomenutom článku «Slovenského Týždenníka» ešte ďalej (číta): «V jednom dome dvaja nemôžu byť páni. Lebo bude pánom ten, čo je ním aj dnes, a síce pomaďarčený zeman, žid, odrodilec a stoličný bruchopas — alebo bude pánom ľud, dnes je o mnoho čulejší boj medzi nami a medzi šovenskými naničhodníkmi (Hluk. Hnutie) ako bol volakedy, čulejší je preto, bo my Slováci sa množíme a čím ďalej, tým zreteľnejšie nahliadame, čo nám je potrebné. Prirodzená vec je, že nás napádajú» — a práve preto, týmto povzbudzuje bratov svojich: «Teda udieraj, kopaj, bičevachov maďarských». (Hluk. Hnutie.)

Spojenie národnárov s Čechami.

V Prahe vychodiace noviny «Čas» pod titulom napomáhanie Slovákov, zaoberajú sa v jednom článku so záležitosťami pražského spolku «Česko-slovenská Jednota». Je toto jednota založená ku rozširovaniu česko-slovenského spojenia. Do jednoty tejto patria aj slovenskí mladíci na českej universite študujúci. Valné zhromaždenie jej mala v decembri minulého roku. V tomto zhromaždení Karol Kálal, pražský slovensko-národnostný agitátor držal prednášku o útrapách slovenského ľudu a predstrel, že národ český, ako taký, slovenských bratov, slovenských súkmenovcov akým spôsobom, ako má napomáhať, aby s úspechom bojovať mohli proti tyranstvu maďarskému. Sbíerku zariadil v kruhu pražského a vôbec českého obecnstva s tým označeným cieľom, ako to sám opisuje, aby slovenského jazyka a národnostným cieľom slúžiace noviny v Uhorsku tým podporované boli. To hovorí medzi iným, že tieto slovenské noviny preto treba podporovať, aby v čím väčšom počte jejích čísla ľudu zdarma rozdávať sa mohli. Takáto agitácia je zvlášte aj preto nebezpečná, bo tu ľudia cudzí, obyvatelia zahraničia miešajú sa do vnútorných záležitostí Slovákov Uhorska, na čo žiadneho práva nemajú, lebo je to záležitosť, týkajúca sa samého Uhorska.

Spojenie národnárov s Amerikou.

«Slovenský Týždenník» a v Turčianskom Svätom Martine vychodiace «Národné Noviny» uverejňujú súbeh na stipendia pre študujúcich, ktorý ohlasuje v Spojených Štátoch Ameriky v New-Yorku jestvujúca «Slovenská Jednota». Medzi podmienkami tohoto súbehu spomína sa doslovne, že len tie proshopisy vezmú sa do povahy, ktoré odporúča vynikajúci národovec, známejší totiž a významnejší národný muž, teda opravdový národný hrdina. V poslednom punkte súbehu sa ešte aj to spomína, že na proshopisy každý si môže meno slobodne podpísať, bo toto nikomu a nikdy sa nevzradí. V žiadnom štáte Európy by to nedovolili, aby tam vychodiace noviny takéto súbehy odporúčaly a oznamovali.

Svoju reč, ktorá vzbudila všeobecnú veľkú pozornosť, končí rečník nasledovne :

Prv než by som moju interpelláciu predstrel, prinútený som poukázať na jeden veľmi zlý spoločenský zvyk, ktorý má veľmi ťažké následky. U nás, zvlášte na našich Horniakoch, keď sa ktorý Slovák za Slováka vyznáva a svojej materinskej reči sa pridíža — bárs vlastenecky cíti a smýšľa a je oddaným privržencom uhorskej štátnej myšlienky, teda dobrým uhorským vlastencom — neraz ho bilagujú ako pansláva. Meno «pansláv» je veľmi bilagujúce, lebo pod menom «pansláv» rozumejú toho človeka, ktorý sníva o spojení všetkých Slovanov a preto sa stavia proti štátu a rozbiť chce národnú jednotu uhorských občanov. Takto to robia národnostní prepiaťci. Veľká chyba je, keď sa istá časť spoločnosti s odporom chová proti takým uhorským občanom slovenskej materinskej reči, ktorí sú vernými uhorskými vlastencami, ale ktorí svoju materinskú reč milujú a ju vyvyšovať sa snažia. Práve naopak to má byť, s najúprimnejšou láskou treba sa k patričným chovať a neslobodno ich z nevlasteneckosti upodozrievať.

Krestanská ľudová strana v svojom programme vyhlásila, že sa s tou najväčšou dobroprajnosťou a láskou chce chovať oproti slovenskému ľudu a že chceme z pazúrov nesvedomitých buričov vyslobodiť zvlášte tých Slovákov, ktorí, súc opustení, odchýlili sa do tábora národnárov. Som presvedčený, že túto moju mienku sdielajú nielen ostatné strany koalície, ale aj každý triezve a slušne smýšľajúci občan uhorský.

Rečník sa osvedčil, že ochotný je bojovať za oprávnené žiadosti a záujmy slovenského ľudu, ale koľkokrát príde do kruhu svojich voličov, povzbudzovať ich bude vždy ku láske oproti vlasti uhorskej. Za tisíc rokov pocítili sme spoločne i radosti i žiale preto ten slovenský ľud, ktorý bojoval za vlasť uhorskú v tábore Franca Rákócziho a v tábore Ludvika Kossutha, nemôže sa stať zradcom svojho národa. A štát uhorský nemôže dovoliť, aby tento poctivý, vlastenecky smýšľajúci slovenský ľud stal sa korisťou v tme sa skrývajúcich, chabých lúpežníkov.

Po tejto reči upravil vyslanec Georg Szmrecsányi interpelláciu na ministra pravosúdia a ministra vnútra.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porady kresť. ľudovej strany.

Pod predsedníctvom Štefana Rakovszkyho držala vo štvrtok dňa 14. februára o 6. hodine večer poradu kresťanská ľudová strana. Na porade prítomní boli skoro všetci vyslancovia strany a zápisnicu viedol krajinský vyslanec Edmund Beniczky.

Bežné záležitosti politické byly predmetom porady, zvlášte ale výpovede nového zástupcu vlády pravosúdia, pred niektorými deputáciami vyslovené, ktoré nie celkom srovnávajú sa s tým programom, s ktorým ľud. strana predtým úplne súhlasila. Ohľadom tohoto ľudová strana s napnutosťou očakáva vysvetlenie, akým istotne osvedčí sa nový minister pravosúdia.

Za vonkajších členov kruhu prijatí sú v tejto porade nasledujúci: Viktor Dittert, Štefan Haller, Koloman Horváth, Aladár Némethy, dr. Štefan Varga, dr. Eugen Andrassy, Imrich Borsitzky, Jozef Magyar, Karol Paner, Jozef Perényi, Dozsa Szilágyi, Franc Wimmer, dr. Lotár Unterwegen, Michal Rónay, dr. Štefan Lakner, Štefan Mészáros, dr. Arpád Goby, dr. Franc Honny, Ernest Margitay, Aladár Telkes, Rudolf Varsanyi, Andor Bereghy, Aladár Dióssy, dr. Ernest Mauks, Ján Orbán, dr. Tomáš Prakatúr, dr. Armin Weil, Dioniz Gürtler, Zoltán Botka, Štefan Friedreich, dr. Alexander Gaal, Georg Czeisel.

V piatok dňa 15. februára o 6. hod. večer držala kresťanská ľudová strana druhú poradu. Predseda Štefan Rakovszky a boli prítomní: gróf Ferdinand Zichy, Otto Förster, Karol Wildfeuer, Ladislav Mednyanszky, Franc Darányi, Ján Csernoch, Alexander Ernst, Béla Nyáry, Georg Szmrecsányi, Alexander Simonyi-Semadam, Pavel Kovács, Štefan Tálos, Franc Csizmazia, Franc Buzáth, Mikuláš Zboray, Karol Hencz, Béla Csitáry. Zápisnicu viedol Edmund Beniczky.

Ku porade prišiel i minister honvédstva Ludvik Jekelfalussy a štátny sekretár Franc Bolgár.

Štefan Rakovszky, keď zahájil zasadnutie, privítal hosťov a potom sdělil, že dľa denného poriadku má sa pojednávať zákonná predloha o zaopatrení vojenských vdov a sirôt. Na vedomie dal spolu aj to, že predseda ľudovej strany gróf Aladár Zichy, minister okolo osobnosti kráľa, zahatený úradnými povinnosťami, len v pondelok môže prísť do hlavného mesta.

Franc Buzáth vysvetlil potom zákonnú predlohu o zaopatrení vojenských vdov a sirôt a odporúčal ju ku prijatiu. Ku predlobe rečnil vyslanec Karol Hencz a keď ju minister honvédstva Ludvik Jekelfalussy do podrobnosti vysvetlil, ľudová strana prijala ju tak vo všeobecnosti ako i v čiastkach.

Po tomto zaoberala sa ľudová strana s bežnými záležitosťami politickými, pri čom s rečiami brali účasť: Mikuláš Zboray, Ján Csernoch, Franc Buzáth, Štefan Rakovszky, Alexander Simonyi-Semadam, gróf Ferdinand Zichy, Georg Szmrecsányi, Karol Hencz, Béla Nyáry, Ján Molnár, Edmund Beniczky, Štefan Tálos. Ľudová strana s radosťou vzala v známosť výpoveď, ktorou minister-predseda dr. Alexander Wekerle osvedčil sa tohoto dňa v sneme v záležitosti paušálov za ohlasy, bo toto osvedčenie celkom zodpovedá stanovisku ľudovej strany. Členovia strany s celým dôrazom ohradili sa spolu proti tomu, aby — keď bežné otázky otvorene posudzujú — na rozdvajenie koalície z toho zatvárané byť smelo.

*

Szkycsák, Kristóffy. Hodža.

Národnostný vyslanec Franc Szkycsák zdá sa nad mieru obľubuje reverzále, osvedčenia totiž na písme, že dané slovo zadrží a statočne vyplní. Karol Hencz, vyslanec kresťanskej ľudovej strany v zasadnutí dňa 18. februára štyri takéto reverzále Szkycsákovi odhalil, ktoré on vystavil síce, ani jedon však nezadržal. Dľa tohoto odhalenia Szkycsák po prvé s národnostným programom vystúpil a bol aj vyvolený. Keď sa ale voličia kresťanskej ľudovej strany proti jeho volbe chystali zadať petíciu, vstúpil do kresťanskej ľudovej strany a vystavil zo seba reverzál, že v otázke národnostnej zastáva stanovisko programu kresťanskej ľudovej strany. Onedlho zase v liste sa osvedčil pred főkšpánom oravským, že on poburujúce články «Slovenského Týždenníka» neschvaluje, spolu zaslúbil, že na tom bude pracovať, aby tieto noviny na území oravskej stolice vykynozené byly a že on nikdy a žiadnu akciu nebude podporovať, ktorá by namierená bola proti liberálnemu főkšpánovi. Pri voľbách rychtárskych v Orave obrátil sa o podporu s prosbou na ministra Kristóffyho. Tento ochotne vyplnil jeho prosbu, Dokazuje to nasledujúci list ministra na tehďajšieho főkšpána:

«Uh. král. minister vnútorných záležitostí. Ctený priateľu! Franc Szkycsák, krajinský vyslanec s tou prosbou obrátil sa ku mne, abych na tom bol, že by mu v Orave pri voľbách rychtárskych fažkosti robené neboly. Prosím fa, keby si túto žiadosť Szkycsáka dľa možnosti uvážil. S úprimnou úctou tvoj verný priateľ Kristóffy».

Franc Szkycsák však ani s týmto úspechom nebol ešte spokojný, lež ako je mu to dokázané, hľadal v tomže čase užšie spojenie aj so stránkou neodvislých. Celé jeho účinkovanie politické dá sa označiť tým jednoduchým porekadlom: Kam vetor, tam plášť! Či ešte ani na toto neotvorila oči jeho a novin jeho priatelia?

Snemové zasadnutie dňa 18. februára pamätné je aj pre *Milana Hodžu*.

Pred denným poriadkom ako ostatný ohlásil sa ku slovu Milan Hodža. Reflektoval na interpelláciu *Szmrecsányiho*, ktorý o ňom rečnil a posudzoval jeho jednanie. On nemá nič proti tomu, povedal, aby sa v národnostných školách vyučovala aj reč maďarská...

Mikuláš Zboray: Nech tak žije vaša hlava! (Hlučný smiech.)

Milan Hodža: Len proti tomu robí námietku, že v školách utlačujú reč slovenskú. (Veľký hluč. Výkriky: To nenie pravda!) Szmrecsányi rečou jeho to dokázal, že pravdomluvnosti jeho nedá sa dôverovať. (Obrovský hluč a hnutie.)

Hlučné výkriky: Vy sa to opovažujete povedať, ktorého ani jedno slovo nenie pravdivé!

Predseda k poriadku volá Hodžu a napomenul ho, že až tak bude pokračovať, odejme mu slovo. (Hlučné schvalovanie.)

Milan Hodža sa osvedčil, že s Kristóffym áno mal

potýkanie. (Veľký hluk: Výkriky: To je pekná história! Sám sa priznáva! A ešte sa s tým chváli!) lež len vo verejných záležitostiach, ako druhí vyslanci. V tomto ohľade berie na seba zodpovednosť aj za Szkycsáka. (Hlučný smiech.) Hencz povedal...

Milan Hodža protestuje proti tomu, že on búri proti štátu uhorskému, on búri len proti panstvu spoločenských tried. (Hlučný smiech.)

KRAJINSKÝ SNEM.

31. januára.

Na dennom poriadku bolo pojednávanie apropracie, splnomocnenie totiž vlády, aby v zmysle prijatého rozpočtu krajinského na rok 1907. so štátnym majetkom šafáril mohla.

Pred započatím porady *Gejza Polónyi* v krátkej reči oznámil snemu svoje zrieknutie sa ministerstva pravosúdia.

Pri nasledujúcom pojednávaní o aproprácii ohlásil sa k slovu

Ferdinand Juriga. Nepovoľuje vláde splnomocnenie k šafáreniu s krajinským majetkom. Vyslovil sa proti veľkostatkárom. O krajinských súdoch povedal, že vynášajú výroky strannícke a nespravodlivé.

Julius Justh, predseda snemovne napomenul Jurigu, aby krajinské súdy neupodozrieval a nepomlúval, bo mu až v tom pokračovať bude, dľa pravidiel Domu slovo musí odtriahnuť.

Ferdinand Juriga pokračoval v pomlúvaní krajinských súdov.

Predseda snemu odňal mu slovo. Rečnil na to *Alexander Vajda*, po čom predseda snemu zakľúčil debatu o aproprácii.

Nasledujúci rečníci boli minister obchodu *Franc Kossuth* a ministerpredseda *Alexander Wekerle*, po čom zakončené bolo zasadnutie.

1. februára.

V kratkom zasadnutí tohoto dňa prijatá bola zákonná predloha apropracie a zvýšenia počtu niklových peňazí. Zasadnutie zakončené bolo už o 12. hod.

4. februára.

Zasadnutiu predsedal *Julius Justh*. Zo stránky vlády boli prítomní: *Alexander Wekerle*, *Ludvik Jekelfalussy*, *Anton Günther*, gróf *Julius Andrássy*.

Po uhodnovernení zápisnice minulého zasadnutia predseda oznámil snemu, že jeho veličenstvo kráľ s najvyšším uzavretím od dňa 2. februára *Gejzu Polónyiho* na jeho žiadosť z úradu vyzdvihol a na jeho miesto vymenoval štátneho sekretára *Antona Günthera* za ministra pravosúdia, ktorý následkom toho zriekol sa mandátu volebného okresu *Igló*. Snemovňa potom prijala v trefom prečítaní bez zmeny zákonné predlohy krajins-

ského rozpočtu, apropracie, na rok 1907. a zvýšenia počtu niklových peňazí.

Nasledovalo potom pojednávanie imunitných záležitostí.

Zoard Lázár, ako referent imunitných záležitostí, podal snemu zprávu, že výbor navrhuje vyzdvihnutie imunitného práva nasledujúcich vyslancov: *Andora Barsayho* a *Ferdinanda Jehlicsku*. Proti vydaniu *Ferdinanda Jehlicsku* vyslovil sa *Franc Szkycsák*, snemovňa však vyzdvihla imunitné právo tohoto vyslanca.

Ferdinanda Jurigu kráľovský súd právoplatne odsúdil na dva roky štatneho väzenia a 1200 korún peňaznej pokuty. Kráľovský fiškus žiada vydanie odsúdeného vyslanca cieľom nastúpenia vymeranej pokuty. Imunitný výbor navrhuje vydanie vyslanca *Ferdinanda Jurigu*.

Franc Szkycsák vidí politické prenasledovanie v odsúdení *Jurigu*.

Predseda: Pán vyslanec posudzuje tu súd (Pravda! Tak je!), že ho pri odsúdení stranná politika viedla. Za toto vás teda ku poriadku napomínam. (Čilé schvalovanie.)

Franc Szkycsák: Ja som len na predbežné odsúdenia chcel poukázať, ktoré tak vyzerajú ako prenasledovanie.

Predseda: Tu sa jedná o právoplatnom odsúdení; o neodvislom súde Uhorska neslobodno predpokladať, žeby sa pri výroku jeho viesť dal politickými ohľadmi. (Čilé schvalovanie.) To nemôžem dopustiť. A jestli pokračovať bude v tom pán vyslanec, odejmem mu slovo. (Čilé schvalovanie.)

Franc Szkycsák: *Jurigu* preto odsúdili prešporskí porotci, aby tretia universita postavená bola v Prešporku. Novému ministrovi pravosúdia povedal, aby si zaviazal oči. O milosť prosí pre *Jurigu* a v mene slovenského ľudu podáva za to koalícii pravicu pokoja. Opakuje viac krát, že v tomto páde odsúdenie *Jurigu* je politické stíhanie, prenasledovanie... (Veľký hluk zo všetkých strán.)

Predseda: Pánu vyslancovi odnímam slovo. Pán minister pravosúdia hlási sa ku slovu.

Anton Günther, minister pravosúdia odpovedal *Szkycsákovi*, že on s láskou ku Slovákom a všetkým občanom vlasti držať bude v rukách vážky spravodlnosti, oproti buričom ale že bude vždy k trestu hotový. (Čilé schvalovanie.)

Georg Szmrecsányi. Pojednávanie imunitnej záležitosti *Jurigu* a reč predom mnou hovoriaceho pána vyslanca svedectvo vydávajú o tom, že títo páni u nás na horných stranách, po tichých a pokojných krajoch aké pomery vstave sú ustáliť. (Tak je! z prostriedka.)

Szkycsák v reči jeho apostrofoval ľudovú stranu a ja, ako člen tejto strany, za povinnosť si považujem všetky jeho obžaloby odvrhnuť čo najodhodlanejšie. (Schvalovanie.) Stalo sa to už viackrát z týchto lavíc, keď však dakto s takými nepravdivosťami vystupuje, ako *Szkycsák*, držíme to za potrebné, aby sme sa proti tomu tým častejšie ohradzovali. Áno, títo páni, ukrytí pod ke-

pienkom immunity, tým najnehanebným spôsobom búria proti štátu uhorskému. Aký zástoj hrá pán vyslanec Ferdinand Juriga v jeho okrese a nielen že v jeho okrese, lež po celom vidieku slovenskom, to zrejme dokazuje tá okolnosť, že aj včel v šesť pádoch postavený je pod obžalobu pre búrenie a pýtajú ho od snemu. Nuž nech je už raz koniec tomuto zástoju, bo tá zbraň, ktorú proti nám obracajú, presvedčený som, zadkom vypáli na tých pánov vyslancov. (Čulé schvalovania z pravej a ľavej strany.)

Zoárd Lázár, referent ohradzuje sa tiež proti obžalobám Szkycsáka, Jurigu, povedal, telegramom povolal výbor k zasadnutiu, on na to odpovedal neslušne a nedostavil sa, navrhuje jeho vydanie.

Snemovňa prijala návrh imunitného výboru.

Franc Szkycsák hlási sa ku slovu.

Predseda: Čo sa páči? (Smiech.)

Franc Szkycsák: Dom nenie uzavretia schopný.

Predseda: Výrok som vyslovil, na vašu žiadosť však spočítam dóm prítomných.

Zápisníci spočítali prítomných ablegátov a bolo ich 112. Dom bol teda uzavretia schopný.

Nasledovala zákonná predloha kontigentu rekrútov.

Samuel Bakonyi, ako referent vysvetlil predlohu. Ku predlohe rečnili Ladislav Okolicsányi a Ferdinand Juriga, ktorého pre daktoré výrazy zavrátil Karol Hencz. S tým zakončené bolo zasadnutie.

5. februára.

Pojednávala sa predloha kontigentu rekrútov. Ku predlohe rečnili Viktor Issekutz, Alexander Vajda, Štefan Szappanos, Arpád Bozóky, Karol Kmety, minister honvédsťva Ludvík Jekelfalussy a napokon ministerpredseda dr. Alexander Wekerle, po čom prijatá bola predloha vo všeobecnosti a v čiastkach. S tým zakončené bolo zasadnutie.

6. februára.

Krátke zasadnutie o pojednávaní a prijatí zákonnej predlohy odporúčania rekrútov.

Korjolan Brediceanu interpeloval ministra vnútorných záležitostí, na čo odpovedal gróf Julius Andrássy, po čom zakočené bolo zasadnutie.

7. februára.

Od dávna nemala snemovňa tak vážneho zasadnutia, ako boto toto. Jedná sa totiž o zákonnej predlohe, jejžto pojednávanie sa s týmto dňom začalo, o zabezpečení robotníctva na čas choroby a nehody. S touto predlohou urobila vláda prvý krok na nepriehladne veľkom dejišti sociálno-politického jej programu.

Zasadnutie zahájil Julius Justh.

Móric Szatmári, ako referent vysvetlil predlohu a odporúčal ju ku prijatiu.

Alexander Ernst, ako prvý rečník zaoberal sa s predlohou, osvietil jej prednosti a chyby zo všetkých strán ako dôkladný znalec všetkých sociálno-politických pohybov tak doma, ako v cudzozemsku. (Rečníkovi ku reči jeho gratulovali ministri a nepočtení vyslanci.)

S týmto zakončilo za zasadnutie.

8. februára.

Na dennom poriadku bolo pokračovanie pojednávania zákonnej predlohy zabezpečenia robotníctva počas choroby a nehody.

Zasadnutie zahájil Julius Justh.

Ku predlohe rečnili: Franc Kecskeméthy, Julius Világhy, štátny sekretár Jozef Szerényi. Predseda navrhol, aby ohľadom na fašianky budúce zasadnutie držal snem vo štvrtok dňa 14. februára.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny

na pol roka ... .. 2 koruny

na štvrt roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Bolo po lete, minula sa aj jaseň, ale Martin marne hľadal poklad, čo ho tak rozgnevalo, že bol hlavatejším ako predtým.

— Musím ho najst, čo by čo bolo! Nenechám to tak! — hovorieval.

Ondrej tým lepšie ho posmeloval:

— Neboj sa, Martinko, viem, čo viem. Len trpezlivosť a vytrvalosť. Keby si mal peniaze, šlo by to o mnoho chytřejšie.

— Čože mi pomôžu peniaze, keď neviem kde je poklad?

— Čo by pomohly peniaze, pýtaš sa? — povedal Ondrej. — Veľmi mnoho, Poznám v Pešti jednu ženu, ktorá vidí do zeme.

— Rob zo seba blázna, ale nie zo mňa. To neverím. Znáam aj ja také veštice, ktoré za peniaze robia bosorstvo. Veď keby vedely kde je poklad zakopaný, samé by ho hľadaly.

— No len pomaly, Martine. Tá veštica, ktorú ja poznám, len v sne vie hľadať cez zem a len keď spí,

odpovedá tomu, kto sa na poklad popytuje. Keď sa zobudí, nič nevie o všetkom, preto nehľadá poklad ona sama.

— A koľko by tak pýtala tá tvoja stryga? — pýtal sa Martin.

— Veru mnoho. Za pár zlatých ani sa nepozre na teba.

— Predsa, za čo by ju kúpil? — dopytoval sa Martin ďalej.

— Za päťsto zlatých. To je najmenšia taxa, — odpovedal Ondro.

— To je mnoho, tolko nedám, — odvetil Martin. — Síce peňazí i tak nemám a požičiavať nebudem, lebo kebych nič nenašiel, mal bych sa natrápiť, zakiaľ bych vyplatil toľké peniaze.

— Rob si ako chceš, — odsekol Čmudej. — Mňa to už i tak zunovalo. Hľadaj si inakšieho blázna, čo ti bude deň-noc jamy kopaf.

S tým odišiel preč. Dobre vedel však tento prefikovaný furták, že to Martin nenechá tak, čo by priam dom predal.

Tak sa aj stalo. Martin natoľko bol zažratý do toho pokladu, že ani v noci nemal pokoja. O inšom sa mu nesnivalo, len o tom. Neraz sa vozil vo snách na štvorke a mal kolo seba kopu sluhov a v každom vrecku dvoje zlatých hodínok. Potom aj to ho znepokojovalo, že Ondrej sám pôjde pre tú bosorku a vykope poklad. Šiel teda do mesta a vypožičal zo špárkassy 600 zlatých.

S radostou pripáľil k Ondrejovi.

— No, Ondriško, tu sú peniaze, — hovoril. — Hoc aj zajtra môžeme ísť do Pešti. Ale či ma neoklame tá bosorka?

— Aby si vedel, to nenie žiadna bosorka, ale veľmi múdra žena, — odpovedal Ondrej. — Keby si vedel, akí ľudia chodia k nej o radu. Panie, páni. Hej, keby sme mali tie peniaze, čo tá do roka dostane, nemuseli by sme poklad hľadať!

Na druhý deň odcestovali do Budapešti, kde sa Ondrej veľmi dobre vyznal, veď tu mrhal čas pár rokov. Zavliekol Martina do jednej ulice.

— Dočkaj ma tu, pozrem či je doma, koho hľadáme. Pozri len v akom veľkom a peknom dome býva! — hovoril mu Ondrej, pričom ukázal na jedon v blízkosti sa nachodiaci pekný palác.

Veštica nebola iná, ako žena Ondrejovho známeho: Fera Špornáka, ktorý bol priam taký vybíjaný šibal, ako on sám. Žena tiež vedela dobre cigániť a kradnúť. No, Martin, prišiel si do utešenej spoločnosti. Somárisko, nemohol si tak hospodáriť, ako brat? Ten veru nehľadá poklady a veru ich najde s usilovnou prácou.

Ondrej vyrozprával u Špornákov, koho doviedol a ako ľahko možno vycigániť od neho päťsto zlatých. Povedal kde a čo hľadá? Žena chytro bola hotová s plánom, aj sa hneď zjednali. Peniaze si podelia. Ondrej po obede dovedie Martina; na ten čas veštica — dľa pravdy flanárisko — naučí sa svoju lekciiu.

Keď Ondrej na ulicu vyšiel, to lhal Martinovi, že veštica nenie doma a len po obede pride, za ten čas idme si dačo zajesť a vypiť, povedal.

Šli do hostinca. Ondrej vesele nalieval a gurážil Martina:

— Pi, kamaráde, veď o dva, o tri dni budeš mať peňazí ako pliev.

— Myslíš?

— Nielen myslím, ale viem, — odpovedal Ondro. — Mnohých spravila tá žena boháčmi. Veď koľkí chodia k nej. Keď povie, že sú nenie poklady v tej zemi, na ktorú sa dopytujú, tak nič nežiada za unovanie. Možno, že aj tebe zostanú peniaze, ak by ozaj nič nebolo, kde sme hľadali.

Na to Martin zostal veselým. Pil a jedol, ako čo by to darmo dávali. Po obede šli k veštici. Ondrej tak sa robil, ako čo by ju už dávno nebol videl, ešte jej aj ruku bozkal. Potom povedal prečo prišli.

— Dobre, — odpovedala ženština, — nech sa páči sadnúť, kým sa prichystám.

Ondrej a Martin si sadli, ona však vzala z kasničky všeliaké flaštičky, v ktorých bola barvená voda. Každá inakšia. Tieto vôdky vyliala do pohára a postavila ho na stôl. Potom doniesla na lopatke žeravého uhlia, nasypala naň voláky prášek, kádila sa nad ním, potom obišla tri razy rycký izbu, pričom mrmlala voľačo. Zastrela obloky, vzala z truhly jednu starú knihu a prehŕňala sa v nej dlho, ako čo by hľadala v nej voľačo. Potom čítala voláke tajné slová, ktorým nikto nerozumel, lebo čítala ich naopak. Konečne zavrela knihu a povedala Ondrejovi, aby išiel von, lebo pri jej spaní nesmie byť prítomný cudzí, len ten, kto poklad hľadá.

Ondrej nepovedal ani slova, vzal širák a vyšiel z izby.

Veštica vypila s cukrom barvenú vodu a keď pohár položila na stôl, zrazu zažmurila oči a klesla na stolicu. Hlava jej na bok vysela, ústa mala otvorené a vyzerala ako zomretá.

Martin nikdy nevidel takúto komédiu, tak sa nalakal, že chcel ujst. Tu zrazu veštica povie strašným hlasom:

— Vidím.

Martin s napnutou pozornosťou počúval vešticu a tá pokračovala:

— Na úhore, ktorý nachodí sa na Matiašovom, vidím tri brázdy. Vidím, že je pri nich kopané, ale poklad nie je tam, ale ďalej.

— Kde? — pýtal sa Martin mimovoľne.

— Vidím jedno kukuričisko. Siahaj až po horu. Na konci je jedna veľká lipa. Od tejto choďte na ľavo oproti veži. Jeden, dva, tri, štyri, päť, šesť, sedem, osem, deväť krokov. Tam je jedon slnečník medzi kukuricou. Pod ním hlboko, veľmi hlboko je náramný poklad, zlato, striebro a všeliaké drahé kamene, staré šable, flinty, poháre, taniere, mysi, prstene, retaze. Hlbšie však už nič nevidím.

Ženština umkla, bolo po komédii. Martin div z kože nevyskočil od radosti, keď počul veštenie. Nie päťsto, ale tisíc zlatých by bol dal bosorke, že tak na vlas

Nenie inakšie, s čertom musí byť spojená. Vyšiel von a zavolať Ondreja. Ten vkročil do izby, kde veštica ešte vždy pretvarovala tuhý spánok.

Bernadette.

ukázala to miesto, kde sa ten hľadaný poklad nachodí. Nad jeho radostou len čudovanie bolo väčšie. Ako to tá veštica môže tak určite vedieť? Ako čo by tam bola.

— No, čo je? — pýtal sa Ondrej.
— Povedala, kde je poklad, — šeptal Martin. —
Ale do kedy bude spať táto žena?

— Nevie, — odpovedal Ondrej. — Snáď ju zbudím.

Chytil ju za plece a potriasol ju, ale tá sa ani len nepohla.

— Veľmi tuho spí, — povedal Ondrej. — Musíme čakať, kým sa nezobudí, lebo nemôžeme ju takto nechať a potom dlžen si jej za radu.

— Dobre teda. Čakajme, — povedal Martin.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Kňažna Klementína. Vo Viedni v paláci kniežaťov Koburgovcov dňa 16. februára zomrela matka bulharského panovníka 90-ročná kňažna Klementína. Kňažna Klementína bola dcérou francúzskeho kráľa Ludvika Filipa a narodila sa v Paríži dňa 3. júna r. 1847. V 26. roku veku svojho vydala sa za Koburg-Gotaiské knieža Augusta. Jej manžel zomrel r. 1881. Kňažna mala štyri deti: Filipa, ktorý si pojal za manželku dcéru belgického kráľa Lujzu: Augusta Leopolda, ktorý si vzal za ženu rakúsku arcikňažnu Mariu Immakulatu; arcikňažnu Klotildu, vdovu po nebohom arcikniežati Jozefovi a Ferdinandovi, panovníka Bulharska.

Chýry košické. P. Jakub Schaefer, jezuita-ректор zo Szatmáru, náboženské prednášky (konferencie) bude v Košiciach vydržiavať od dňa 3—6. marca pre panie a od dňa 6—9. marca pre pánov. — Nový hlavný direktor stredných škôl: na miesto doterajšieho hlavného direktora Edmunda Szeibert, ktorý pre starobu utiahol sa na zaslúžený odpočinok, jeho veličenstvom kráľom vymenovaný je za hlavného direktora okresu košického, ku ktorému nielen abaujská, lež i šarišská a zemplínska stolica prislúcha, dr. Engelbert Mázy. Nový hlavný direktor je profesor a kňaz rádu sv. Benedikta a všestrane známy ako muž vysokej učenosti.

Krutá zima. Minulý týždeň cez viacej dní bola v Uhorsku neobyčajne tuhá zima. V hlavnom meste teplomer v raňajších hodinách ukazoval 12, na budínskej strane aj 16 stupňov zimy dľa Celsiusa. Na vidieku — menovite na Horniakoch a v Sedmohradsku — bola ešte väčšia zima. V Lučenci bolo 26 stupňov zimy dľa Celsiusa, v Rajeckých kúpeľoch 22, v Rožňave 21, v Debrecíne 20, a v Kečkeméte 19 stupňov zimy. Vo februári takéto počasie málo kedy býva. Ale nielen v Uhorsku, lež v celej Europe panuje mimoriadne tuhá zima. Tak z Bukareštu sdeľujú, že z Bessarábie (ruská gubernia) došli cestovatelia hovoria, že tam je taká strašná zima, na jakú sa už od rokov nepamätajú. Nedávno v

noci bola v celej Bessarábii obrovská snehová fujavica, ktorá v jednej dedine zničila takmer všetky domy. Pod rumami domov našli zamrznutých ľudí. Na hradských našli vozy, do ktorých zapriahnuté zvieratá a na nich sediaci ľudia zamrzli. — Na Čiernom mori od viac dní pustošil strašný víchor a more zamrzlo. Rakúska parolod «Steyermark», ktorá prináleží paroplavebnej spoločnosti Lloyd a ktorá z Carihradu šla do Suliny, na ceste dostala sa medzi ľadové tabule a nevie sa vyslobodiť. Pre víchor a ľad lode vôbec nemôžu opustiť prístavy.

Odmena železničiarov. Osobníctvo uhorských štátnych železníc od decembra v mimoriadne krutej zime a značne zvýšenej premávke konalo ťažkú, často aj zdravie ohrozujúcu službu, ktorá zasluhuje najväčšieho uznania a ktorej jedine možno pripísať, že sa premávku podarilo vybaviť. Mimoriadnu prácu minister obchodu Franc Kossuth tiež uznáva a pýtal splnomocnenie od ministerskej rady, aby na odmenenie osobníctva štátnych železníc okrem riadnej ročitej summy mohol tohto roku obrátiť polmilliona korún. Ministerská rada tento návrh prijala a tak železničiarom dostanú tohto roku osobitne polmilliona korún odmeny.

Knieža Bülow a tlač. Z Kölnu sdeľujú: Chýr stockholmských časopisov, že nemecký knieža Bülow bol povedal pred apoštolom svetového pokoja Steadom, že svetový pokoj tak by bolo možno zabezpečiť, keby dovolili obesiť redaktorov dvanásť svetových časopisov — v prvom rade redaktora «Kölnische Zeitung»-u a «Times»-a — časopis «Köln. Ztg.» podvracia. Ríšsky kancelár poveril tento časopis, aby vyhlásil že on toto nepovedal. Keď bol so Steadom, nie on, lež Stead mu rozprával, že pred rokmi radil v Petrohrade jednému chýrnemu diplomatovi, aby obesili redaktorov svetových časopisov a takto svetový pokoj by bol zabezpečený.

Zmeravenie šije. Za príznakov zmeravenia väzov onemocnelo minulé dni v Prešporke zase 7 vojakov. Ochranné poriadky sú do života uvedené. Mužstvo denne lekári preskúmajú, všetky miestnosti kasární desinfikovali a cvičby vydržiavajú len o 10. hodine popoludní. Najnovšie traja vojaci onezdraveli na meningitis; z týchto jeden slúži v 72. pešom pluku a dvaja v 5. delostreleckom pluku. Nemoc privliekli z Horniakov došli rekrúti.

Obarené dievča. Zo Zsombolye sdeľujú, že triročná dcérka Jozefa Wenera počas hračky padla do jedného džbara, v ktorom bola k praniu potrebná vrelá voda. Keď dievča vytiahli zo džbara, bolo úplne obarené a o pár minút dokonalo.

Vyhrážajúci sa [revolucionári. Z Lvova sdeľujú, že sporiteľňa v Tarnowe dostala po pošte list, v ktorom ju vyzývajú, aby na ciele robotníckej revolúcie dala 100.000 korún. List je takto podpísaný: «Výbor privrzencov».

Beštiálni vrahovia. Na železničnej čiare Moskva—Rybinski neďaleko stanice Morier lúpežníci zavraždili 12-členovú rodinu jedného statkára. Beštiálni vrahovia nesmilovali sa ani nad deťmi, lebo telo týchto popretínali na dvoje.

Chýry zo Šariša. *Ternye.* Z neznámej príčiny vypukol oheň vo farskej maštali, ktorá následkom toho celkom zhorela. Že oheň iné stavania ani samú faru nezničil, to sa môže pripísať len veľkému sňahu. Miestny farár Anton Mikita utrpel však veľkú škodu, bo mu všetka krma zhorela, takže prinútený je lichvu svoju predať. — *Balpataka.* Cudzí besný pes pokúsil 12-ročnú dcéru tamojšieho ovčiara, ruka nešťastného dievčaťa následkom toho hrozne opuchla a odviezli ju do hlavného mesta do ústavu Pasteura. Besného psa zastrelili na Conyatoch. — *Prešov.* Pre veľký sňah málo dreva dovážajú, drevo následkom toho veľmi zdraželo, pritom predavači klamú, bo dávajú menšie sťahy, ako sú dávať povinní. Oškodení kupovatelia obracajú sa so žalobami na mestského kapitána. — Ernest Schudich, žiak, ukradol najprv svojmu professorovi zlaté hodinky, prečo ho na všetky časy vytvorili z gymnázia prešovského. Neďávno zase ukradol zimný kabát, policaj však len skoro vyskúmala zlodēja a odovzdala súdu. — Jána Vereses, majerníka z Michalan, pokutovala policia na 25 korún, pretože vodou mlieko falšoval. — Agenti túľajú sa potajomne po stolici a zvädzajú ľud ku vyvandrovaní do Ameriky. Minister vnútra vyzval následkom toho vrehnosti, aby agentov stihaly a prísne ich pokutovaly. Ľudia varujte sa takých agentov, lebo vás tí len oškodia a oklamú. — Na minulom jarmoku prešovskom zjavili sa z cudzích krajov vreckoví zloději a vytiahli jednému chlapovi 600 korún z vrecka. Mestský kapitán dal na jarmoku vyhubovať, aby sa ľudia chránili takýchto zlodějov. — Jozef Cziczony z nepozornosti prešiel s vozom cez jedného školského chlapca a poranil ho veľmi ťažko. — *Krizovjany.* Ženu Jána Amticha zrazil s vozom istý paholok a poranil ju tak ťažko, že na 8-mi deň zomrela. — *Kavočany.* Pavel Treszo hneval sa na Jána Istóka, lebo ho oznámil, že potajomne poľuje. Ako sa neďávno stretli začali sa vadiť a dali sa potom do bitky. Istókovi prišiel na pomoc jeho bratranec Michal Breza, ktorý Treszu vyzauškoval a ho aj odohnal. Len že sa Tresza hneď s flintou vrátil a strelil Brezovi do nohy. Poraneného Brezu odviezli do nemocnice. Zatratená pomsta.

Vybúšil dynamit. Úžasné nešťastie udalo sa v obci Likavka, v stolici liptovskej. Jeden z tamojších baníkov vošiel do budy cigánov, aby ohrial zamrznutý dynamit. Dynamit rozhodilo, búda vyletela do povetria a v nej sa nachodiacich štyridsať cigánov bolo ranených. Niektorí z nich prišli aj o zrak.

Pekelné stroje na byte grófa Witteho. Z Petrohradu sdeľujú, že bomby, ktoré našli na byte gr. Witteho sú veľmi primitívne a keby boli aj vybúšili, málo škody by boli narobili. Viaceré petrohradské časopisy píšú, že útočník bol členom Jednoty pravých ruských vlastencov, ktorá bojuje proti Wittemu a žiadajú prísne vyšetrovanie. Útočníka ešte vždy nenašli a iba toľko vedeli ustáliť, že bomby tie boli spustené dolu komínom. V sňahu ostávajú stopy prezradily, že útočník zo susedného domu sa spustil na strechu paláca Witteho a tak potom spustil bombu dolu kumínom.

Obkradnuté peňažné listy. V Prahe na hlavnej pošte prišli na stopu tomu, že z Ameriky došli peňažné listy obkrádajú. Policia ustálila, že listy otvára a vyberá z nich peniaze poštový sluha Ladislav Weger. Sluhu zatkli a s ním aj jedného nosiča, ktorý peniaze nosil zamieňať do bánk. Že koľko peňazí takto ukradol sluha, ešte nevedia.

Ruské mravy. V Petrohrade minulé dni tiahol po uliciach zvláštny pochod. Dva otvorené vozy sprevádzal veľký počet kozákov. Na vozoch sedeli revolvermi ozbrojení ľudia. Za vozmi šli policajti a mnoho detektívov. Na dvoch vozoch totiž viezli z ríšskej banky do štátneho úradu peniaze. Nápadne veľký sprievod ale preto bol potrebný, lebo v Petrohrade je mnoho revolucionárov, ktorí nedržia za hriech ukradnutie štátnych peňazí a takto ľahko sa mohlo stať, že dva vozy prázdne dôjdu do štátneho úradu.

Náhly súd v Ríme. V Ríme minulé dni jeden vozeň pouličnej elektrickej železnice prešiel jedno malé sedliacke dievča. Vodič a konduktor vozňa vidiac rozčulenosť shrknúvších sa ľudí, ešte zavčasu ušli, načo rozpajedený ľud vtrhol do jednej dielne, odkiaľ potom ozbrojený železnými drúkami a kladivami, dolámal elektrický vozeň. Toto isté urobil aj s druhým vozňom, ktorý ta o chvíľu neskôr došiel. Policajti len s veľkým namáhaním vedeli urobiť poriadok.

Proti militarizmu. Berlínska policia zatkla troch anarchistov, lebo našla u nich 15.000 výtiskov brošúry, ktorá poburuje proti militarizmu. Jeden zpomedi anarchistov je Sauter, bývalý redaktor nemeckého časopisu «Revolutionär», druhý pochádza z Holandska a tretí z Belgicka. Na titulnej strane brošúrky vytlačený bol pruský orol s touto poznámkou: «Vydanie pruského ministerstva vojny». Brošúru, ktorú vytlačili v Belgicku, pomocou tejto titulnej strany chceli revolucionári rozšíriť medzi vojakmi.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhiteintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provedenie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa práca právnymi, merníckymi a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľ pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sume dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredu. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky popredu. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky popredu. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovanie notárske. Ústev požičku vypovedať nemôže.

Robotníci a smluvy ohľadom žatvy. Ťažkosti, ktoré sa posiaľ objavovali pri uzavieraní smlúv medzi gazdami a žencami, dľa z rozličných strán krajiny doslých zpráv pomaly miznú. Robotníci totiž pripustili si ku srdcu známe dobromyselné poučenia ministra orby a nepridržajú sa doterajších svojich prehnanych požiadavôk a vyjednávajú so statkármi. K robotníckej sekcii ministerstva orby hlási sa toľko robotníkov na žatvu, ako posiaľ nikdy. Robotnícka sekcia ministerstva orby v robotníckych a hospodárskych prácach sprostredkujúcich otázkach vďačne dá na požiadanie odpoveď tak statkárom ako i robotníkom. — Robotníci celkom múdre jedajú, keď zanechávajú socialdemokratických vodcov, ktorí im už i tak dosť neprijemností zapríčinili.

Železničné nešťastie. Na železničnej stanici Bánréve udalo sa nedávno železničné nešťastie. Z Dobšiny do Bánrévy chodiaci miešaný vlak v hustej tme vrazil do jedného šibujúceho nákladného vlaku. Srážka bola tak silná, že dvaja cestovatelia a traja železniční zamestnanci boli ranení. Dľa chýru srážku zapríčinilo to, že osobníctvo pred desiatimi minútami pred príchodom vlaku nezastavilo šibovanie a vodič blížiacemu sa vlaku v hustej tme nezbadal znak, ktorým mu bolo zakázané, aby voviedol vlak na stanicu. Zaviedli vyšetrovanie, následkom ktorého zpomedzi previnivších sa železničiarov dvoch hneď zo služby vyzdvihli.

HOSPODÁRSTVO.

Prusský zákon o sluhoch (čeladi).

Zrušenie kontraktu zo stránky gazdu bez výpovede.

117. §. Bez výpovede gazdu zaraz môže sa prepustiť sluha: 1. Jestli gazdu alebo jeho rodinu skutočne urazí; urážlivými slovami potupí, o ňom — statočnosti sa týkajúce — zlé chýry rozširuje, alebo keď v rodine s dobrovoľným búrením roztržitosť robí.

118. §. 2. Keď sa rozkazom gazdovým protiví, alebo je krutým.

119. §. 3. Jestli sa postaví oproti dozorcovi nad čeladou nariadenému, tohoto so skutkom, so surovými nádvkami a s hanebnými slovami obrazí.

120. §. 4. Keď deti gazdove k zlému zvádza alebo s nimi hriešny pomer vedie.

121. §. 5. Keď gazdu obkradne, alebo si z jeho vecí voľačo privlastní.

121. §. 6. Jestli služobných súdruhov svojich ku hriechu zvádza.

123. §. 7. Jestli v mene gazdovom bez jeho povedomia peniaze alebo tovar požičia.

124. §. 8. Keď šatstvo, ktoré ešte nevyslúžil, v celkosti, lebo z čiastky predá alebo založí.

125. §. 9. Keď bez dovolenia a povedomia gazdu opätovne cez noc vystáva.

126. §. 10. Keď vzdor napomenutiu s ohňom alebo so svetlom nedbanlive zachodí.

127. §. 11. Keď aj vzdor napomenutiu požiar zapríčiní.

128. §. 12. Keď sluha skrze nemravný život do nákazlivej alebo osklivej nemoce upadol.

129. §. 13. Keď sluha bez dovolenia gazdovho na zábavu odbehne, alebo keď vyše dovoleného času, alebo v čas roboty vystane; alebo službu inakším spôsobom dobrovoľne zamešká a tieto chyby ani po napomenutí gazdovom nezanechá.

130. §. 14. Jestli sa oddá sluha opilstvu, lebo hre, alebo keď sa so služobnými súdruhmi vadí, bije, s čím ruší domový poriadok, a keď zlé zvyky svoje ani po napomenutí nezanechá.

131. §. 15. Jestli sluha nemá tú šikovnosť, o ktorej poistil gazdu pri jednaní.

132. §. 16. Keď vrchnosť osloví sluhu, aby vyše osem dní trvajúci žalár započal.

133. §. 17. Keď slúžka do farchy upadue, čo treba vrchnosti oznámiť, lež zo služby len vtedy bude celkom prepustená, až porobila potrebné poriadky k prekazeniu nešťastia.

134. §. 18. Keď sluha gazdu pri prenajímaní s falosnými vysvedčeniami oklame.

135. §. 19. Keď sluha v predošlej službe tak sa držal, prečo na základe 117—128. §§. mohol byť zo služby prepustený, lenže to gazda jeho vo vysvedčení zamlčal a tiež sluha to novému gazdovi pri zjednaní nezradil.

Zrušenie kontraktu zo stránky čelade bez výpovede.

136. §. Sluha bez predbežnej výpovede môže zanechať službu: 1. Keď jeho zdravie a život skrze zlé zachodenie gazdu nebezpečenstvu sú vystavené.

137. §. 2. Keď gazda aj bez takéhoto nebezpečia so sluhom nad mieru surovo zachodí.

138. §. 3. Keď ho gazda k takým skutkom zvádza, ktoré odporujú sa mravom alebo zákonom.

139. §. 4. Keď nechce obrániť gazda sluhu oproti takýmto nedovoleným skutkom zo stránky rodiny alebo k nemu chodiacim osobám.

140. §. 5. Keď gazda zadrží kostové peniaze sluhu, alebo potrebnú výživu mu odopre.

141. §. 6. Keď gazda na taký čas sa vzdiali, ktorý prevyšuje služobný termín, alebo keď byť svoj vyše šesť míľ diaľky preloží a nezaviaže sa k tomu, že sluhu po skončení služby na svoje útraty domov pošle. Keď má gazda viac riadnych bytov, tak šesť míľ od toho sa ráta, kde sa naposledy zdržoval.

142. §. 7. Keď sluha skrze ťažkú chorobu nemožným sa stal k pokračovaniu vo službe.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

DOPISY.

Zo Šariša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Opozdil som sa síce trochu, bo list môj pre veľké fujavice dlhší čas ležal na pošte, ako sa to v riadnych okolnostiach stáva. Teraz ale predstavím idem katolíckemu obecnstvu našej vlasti ku povzbudeniu a poučeniu ten vznešený príklad «Jednoty» katolíckeho ľudu v Nemecku.

Katolíci veľkej ríše nemeckej majú podobný spolok pod menom «Volksverein», spolok ľudu, rozumie sa katolíckeho. Spolok tento po celom Nemecku natoľko sa zmohol, že už v roku 1904. patrilo k nemu 350 tisíc riadnych členov (údov) a rozdal v tom roku ľudu 23 millionov rozličných spisov poučného obsahu darmo ku obrane duševných a hmotných záujmov a ku pozdvihnutiu ľudu kresťansko-katolíckeho. Nemeckí katolíci následkom toho natoľko sú zorganizovaní a spojení, že stoja všetci ako pevný múr v jednom tábore. V každej veci katolíckej, nech sa to týka volieb alebo iných záležitostí sociálno-politických, hlasujú vždy dľa návodu vodcov katolíckej Jednoty ľudovej. Vodcovia títo vydajú len jejich heslo a toto nasledujú všetci katolíci celej ríše: páni a chudobní, obyvatelia mestskí a dedinskí, mešťania, magnáti, úradníci, kupci a remeselníci a za haňbu by si to pokladali v záujme katolíckej cirkve a viery nie v jedno hlasovať. Krásny a vznešený výsledok tohoto spojenia vidíme práve teraz v Nemecku. Nemeckí katolíci majú jednu politickú stranu, ktorá sa volá «centrum». Táto politická strana má tak početom svojich ablegátov, ako aj jejich vzdelanosťou a neohrozeným vystupovaním tak veľkého vplyvu v nemeckom parlamente, že ríšska vláda len vtedy môže zvíťaziť v bársakej záležitosti, keď ju katolícke «centrum» podporuje. Táto politická strana povstala z katolíckeho spolku ľudového

Je to veľmi podivná vec, keď povážime, že katolíci len jednu tretinu činia celého obyvateľstva a že dve tretiny sú luteráni a predsa si tak veľký vplyv vedeli zabezpečiť v spoločenskom živote celej ríše, bolo to možno len jejich sjednotením sa a spojením. V decembri minulého roku katolícka strana «centrum» nechcela na ríšskom sneme povoliť väčšie výdavky na nemecké kolónie v Afrike. Nechcela to urobiť preto, bo sa v týchto kolóniach dokázane triznil ľud a veľmi zle gazdovalo s peniazmi. Nemecký cisár Vilhelm II. sa na to nahneval a hneď rozpustil nemecký parlament. Volby boli vypí-

sané a všetky ostatné politické strany spojily sa proti katolíckemu «centrumu», aby ho utlačily. V deň volieb dňa 26. januára a pri náhradných voľbách dňa 5. februára zvíťazili katolíci na celej čiare a majú v terajšom parlamente 110 mandátov. Ani násilie vlády pod vodcovstvom kancellára Bülow-a, ani agitácie liberálov a socialdemokratov nemohly prevládať «čierne centrum» ako ho menovali. Sami socialdemokrati, ktorí mali predtým vyše 80 mandátov, s ťažkosťou vedeli si teraz oratovať 43 mandátov v ríšskom parlamente. Toto veľké víťazstvo katolíci nemeckí privlastňovať môžu len jejich sjednoteniu a spojeniu.

Takéto sjednotenie potrebujeme aj my katolíci v Uhorsku. Toto ale môžeme dosiahnuť jedine skrze «Jednotu katolíckeho ľudu». Len vtedy môžeme zvíťaziť proti našim nepriateľom, akých dost máme v našej krajine. Nech teda jedenkaždý katolík, či sedliak, či pán, či chudobný alebo bohatý, či žena alebo chlap vstúpi do «Jednoty katolíckeho ľudu». Netreba sa dať od tohto odhovárať a strašiť. To sú nenie katolíci, čo ľud odhovárajú od toho, aby do «Jednoty katolíckeho ľudu» dal sa zapísať. Čo to robia, to sú nenie priatelia, lež nepriatelia ľudu. Povážme sebe veľkú moc a silu tej «Jednoty», keď sa ona po celej krajine rozšíri, vtedy, pokiaľ nás je katolíkov najviacej v Uhorsku, keď sa my pohneme, celá krajina pohne sa za nami. Daj to Bože čím skorej!

Šarišan.

***

Ružomberok.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

V našom meste nešťastní národnostní buričia svoje oči na našu katolícku Banku ohrátili. Jejich heslo je pri budúcej voľbe: von odtiaľ všetkých, ktorí na Šrobára nehlasovali. Preč so správou, výborom a dozorným výborom, našich ľudí si voľme. Andrej Hlinka má byť direktorom, ostatné miesta zaplnia dr. Šrobárom, Jančekovskou a Labajovskou rodinou. Behajú po dedinách a úbohých, nič netušiacich účastinárov strašia: ústav ide upadnúť, predajte nám účastiny, pridte na voľbu. — My chceme Hlinkovi, keď faru utratí, chlieb dať, je ich dôvod, ako keby tento ústav bol k tomu založený, aby sa v ňom Hlinka ako pavúk choval a tam na biskupa šinfoval. Čože si ho Janček k sebe za knihvedúceho nevezme? Veď má tri fabriky, by sa mu zišiel. Alebo prečo si ho nevezmú Labajovci za správcu, veď majú desať domov. Nuž a Makovickovcom do brindziarne ku knihám by sa nezišiel? Doista preto ho nechcú, lebo vedia, že Hlinka búriť síce vie, ale seriózne pracovať nechce. Sotva by ho mesiac vydržali, lebo sú istí, že prácu jeho by nebolo poznať, ale ich vlastných robotníkov by proti nim pobúrili. Za to sa ho chcú striasť a «Iparbanke» na krk obesit.

Zlé máme preto výhľady. Pokiaľ jestli sa Hlinkovci do «Iparbanky» dostanú, tento ústav, ktorý pre-

kvitá a účastinárom na dividendu 12 korún, tedy 240/0 dáva, o krátky čas sa rozpadne, lebo každé búrenie proti peňažitému ústavu, takémuto veľmi škodí, účastiny na cene klesnú, vkladatelia peniaze svoje vypovedajú, až konečne sa rozpadne. Národovci ružomerski ohrňte si rukávy! Lež ohrnú si rukávy i účastináry, keď im ústav znivočíte a o jejích majetok ich pripravíte a vtedy pán Hlinka, ktorý medzi katolíckym ľudom nepokoj ustavične robí, nech sa čím skôr berie preč z Ružomberka — do Ameriky. S úctou

J. V., mešťan.

***

Gombáš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Krešťane».

V Gombáši (lipoťovská s'olice) nedávno založený bol krešťanský potravný spolok. Ku povzbudeniu druhých obcí dávam s týmto na známosť, že do správy a dozorného výboru tohoto veľmi blažene účinkujúceho spolku vyvolení sú nasledovní:

Predseda spolku: Štefan Hattyár, farár. *Správcovia:* Ján Hamaj Húszka, Jozef Húszka, Jozef Jakorka. *Zápisník:* Ján Blahunka, organista-učiteľ. *Pokladník:* Jozef Kijo ml. *Predseda dozorného výboru:* Anton Húszka, notár. *Členovia výboru:* Jozef Kutník, Ján Gajan Zjara, Ján Okál Tomášov, Ján Chovan Zjačín, Ján Híčík, Jozef Pupjak, Jozef Olos, Jozef Kijo ml., Ján Cuper, Ján Kamenský, Andrej Matis, Ján Žihlavník, Juraj Škoda Paráda, Jozef Kulich Gonos.

Keď toto na vedomie dávam, prosím všetkých rodákov mojich, aby usilovne zakladali krešťanské spolky potravné, bo úbohému ľudu našemu len tieto môžu pomôcť vo veľkej jeho biede.

Ľudák.

K našemu vyobrazeniu.

Dňa 11-ho februára bolo tomu 49 rokov, čo preblahoslavená panna Maria zjavila sa v Lurde vo Francúzsku, chudobnému lež bohobojnému dievčaťu pastierskému menom Bernadette. Toto bohumilé dievča predstavuje naše vyobrazenie k povzbudeniu ctiteľov Marianských.

Spisy redakcii zaslané.

Dennica. Ženský a rodinný list pre poučenie a zábavu. Redaktorka Terezia Vansová. Vychádza každý mesiac raz. Na rok predpláca sa 3 koruny. Do Nemecka 4 koruny. Do Ruska 2 ruble. Pre Ameriku 1 dollár. Pre ostatné cudzozemsko 5 korún. — Vydáva Fr. Votruba v Pešti (Budapest, VIII., Rákóczi-tér 3.), kam sa majú predplatky zasielať.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!**

Odkazy redakcie.

F. T. Nagy-Jác. List sme obdržali, ale je tu veľmi ťažko dajakú službu najst, bo je mnoho sveta, čo službu hľadá.

Katolík Rózsahegy. Obdržali sme a príležitostne uverejníme. Majte len trpezlivosť, veď vám Boh pomôže vo vašich hrozných pomeroch verejných.

Zvedavý Nagyszombat. Chcete vedieť, prečo uverejňuje luteránky «Týždenník súbek na spísanie životopisu osvieteného pána biskupa spišského. Nuž mnoho si dovoľujú hlupáci, maliari a básnici. 200 korún vypísanej odmeny zaiste najlepšie bude potrebovať sám «Týždenník» k jeho porotám.

Odpredaj oviec.

Z príležitosti odozdania majetku do prenájomu (árendy), v majeri Štefana Rakovszky-ho v obci Nagyselmez (stolica lipoťovská) na predaj je 250 kusov pekných, zdravých, mladých a veľkých oviec sedmohradských k dojeniu.

Najmilostivejšia pani,

viete Vy, prečo pri nakúpení prídavku zreteľne meno »Kathreiner« máme spomnúť?

Lebo ináč sa ošialíme a iný napodobňujúci balík nám dajú, ktorá všetky významnosti »Kathreinerovej« ohlušuje!

Lebo len

Kathreinerova Kneipp-

Malátová káva

dodáva následkom svojej zvláštnej výroby priemnú vôňu a chuť bôbkovej kávy.

Dohliadajte, milostivá pani, dokonale, aby ste »Kathreinerovú« len v originálnych balíkoch zapakovanú dostala s nápisom: Kathreiner Kneipp-Malátová káva.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 19. februára.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14·60—15·60, peštianska K 14·45—15·30, stolno-belehradská Kor. 14·25—15·20, banátska K 14·15—14·95. — *Raž*: K 12·75—13·10. — *Jačmeň*: na krm K 13·05—13·35. — *Ovos*: prvotriedny 14·90—15·40, druhotriedny —. — *Kukurica*: K 9·99—10·30. *Repica*: K 31·00—32·50. — *Proso*: K 10·00—10·50.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25·60	24·60	23·40	22·20	20·60	19·80	18·60
		č.	7	7½	8		
		K	17·00	15·20	11·80		

Drobné otruby: K 9·40, hrubé K 9·80.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 120·00 do 130·00 za 120 kilogr.; ďateľina K —.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4·80—5·40, žlté K 5·40—6·00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 19·00—20·00, tarkavá K 18·00—20·00. — *Hrach* lúpaný: K 24·00 do 42·—. — *Šošovica*, veľká čistá: K 74·00—82·00. — *Koňopné semä*: K 24·00—26·00. — *Lanové semä*: prima K —. — *Rasca* (kmin): 85·00—87·—. — *Mak*:

K 82·00—84·—. — *Ladník*: K —. — Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 73·00 do 73·50, kockový K 75·00—75·50, žltý K 73·00—73·50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 43·75, fiumánsky White-Star (***) K 40·75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 24·00—24·50, bosenský K 39·00 do 39·50 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 25·00—26·00, srbské (100 kusové) K 26·00—26·50.

Sviňská masť: budapeštianska K 148·00—149·00.

Slanina: vidiecka K 000·00—000·00, mestská 4 kusová K 112·00—113·00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 146·50 do 147·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 42·50—43·50.

Vajcia: prima uhorské K 110—114, podlejšie K 108 do 110 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·40—2·50, k vareniu K 1·60—2·00, syr 22—25 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1·50 do 1·55 za kilogram; kurence k smaženiu K 1·80—3·00, kurence k pečeniu K 3·00—3·50, sliedky na polievku K 3·00—4·00 za jeden pár.

Malacské karpátske zdravotné pilulky.

Zalúdkove a brušné choroby, tvrdá stolica, hlavybolenia, závrat, zlatá žila a pečeňové bolesti iste sa vyliečia už od 25 rokov oblubenými

„Malacskými Karpátskymi Zdravotnými Pilulkami“sostavené sú dľa predpisu **dr. Kvapila** skrze**Jána Friedrich, lekárnik v Malackách (Prešporská stolica).**

Jedna škatulka stojí 21 kr., nálik so 6 škatulkami 1 zl. 5 kr. Jestli sa ale k cene piluliek 20 kr. priloží a celá summa po pôštovej poučažke odpošle, tak sa pilulky frankovane kdekolvek do celej monarchie odpošlú.

VYSTRAHA! Ponevač moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Velactený pán lekárnik! Prosím Vás, zašlite mi 4 (štyri) balíky vašich karpátskych piluliek; trpel som na zapnávku, porad keď ich užívam, mam miernu stohcu a celkom sa lepšie cítim; prepustil som ich i mojmu priateľovi, ten trpel na nechuf ku jedlu i na žalúdkový katar; aj ten novori, že bez nich nechce byť, a tak Vám obidvaja srdečne želáme vy-okeho veka, aby Ste ešte mnoho nemocných mohli uzdraviť. S úctou značím sa.
 V Erdeviku, dňa 3/II. 1905. **Karol Kupeczky**, staviteľ.

Citný Pan Friedrich lekárnik v Malackách! Úctive prosím, že by mi ráčil poslať jeden balík karpátskych zdravotných piluliek, ktoré dobre účinkujú každému, pre moju manželku. Pán Boh Vám to odplať. Prosím čím skor.
 Ambrustalva, 14-tého novembra 1905. **Michal Vida**.

Velactený pane lekárnik Friedrich v Malackách! Prosím zašlite mi jeden balíček Vašich karpátskych zdravotných piluliek pre moju manželku, ktorá ich už jednúce upotrebovala a po upotrebovaní prestalo jej hlavybolenie a jej žalúdok počal tráviť a trús z nej ľahko šiel.

Keď dakto trpí na lamku, reuma, nech bezodkladne oprobujete tekutinu prot lámke od Jána Friedricha, ktorá istotne hojí lamku, pakostnicu, reumu, bolenie rúk, noh, križov, slabosť rúk a noh a všetky bolesti z úderu, natrhnutia, preslenia a vytknutia pochodiace. Cena 3 flašiek s obalkou a pošťou 6 korún. — Najstaršie a najbolatnejšie otlaky v najkratšom čase ztratia sa Clavethylom Jána Friedricha. Cena 3 flašiek s obalkou a pošťou 2 koruny. — Vsemožné potenie, nadevše ko noh a pod pazuchou hoje liek Jána Friedricha proti poteniu. Cena troch škatu s obalkou a pošťou 4 koruny. — Najlepší liek proti kaslu zachriypnutiu, kataru, zašlajmovaniu liek a kataru hrtaňa sú kroz Jána Friedricha shotovené Dr. Lager chyrúé pilulky. Cena dvoch škatuliek s obalkou a pošťou 2 kor. 45 hal. — V každom dome nevyhnutelne potrebný liek je: kroz Jána Friedricha snotovená domáca masť, ktorá každú i tú najzastarejšiu ranu v kratkom čase vylieči. — Cena jednej davky s obalkou a pošťou 2 koruny.

Teda Vás ešte srdečne prosím za rýchle zaslanie. Nech Vám dá Pán Boh milostivý ešte dlho žit na tomto svete, aby ste vždy k Vám sa utiekajú:im mohli ponáhať.

V Dolných Drškavach, 1-ho decembra 1905.

Antal Rédeky, rofnik.

Blanorodý Pane! Pošlite mi zase obratom pošty jedon balíček karpátskych zdravotných piluliek chýrečnýck čím najrýchlejšie. Nech ten milostivý Boh Vas dlhé roky udržuje v dobrom zdraví, aby ste mohli pomáhať nemocným s Vašími výtečnými pilulkami. So srdečným pozdravom a hlbokou úctou značím sa vo Vidznej, dňa 22. novembra. 1905. **Štefan Sančík**.

Velactený Pane lekárnik v Malackách! Prosím, zašlite mi z vašich výborných karpátskych piluliek jedon balíček so 6 škatulkami na doberku, ktoré mi od hlavybolenia a planeho žalúdka dobre účinkovaly. Zostávam so srdečným pozdravom.
 Arva-Erdök 16-tého decembra 1905. **Ján Csudoba**.

LÁMKU, pakostnicu, reumanajbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1 20. Szémann lekárnik, Hatvan.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytré a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej
nemoci veľká fľaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo
2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Zachovanie zdravého ŽALÚDKA

spočíva hlavné na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého
trávení a odstránení škodlivé zapečenia. Osvedčeným domá-
cím prostriedkom z účinných bylenných latek
pečlive pripraveným, ktoré užívaním podporujú
a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbudzujú
a mierné, bezbolestne precistenie pôsobí a tak
známé následky nestriednosti, pochybene diety,
nastudene a neprijemné zapečenie stolice na
pr. zahu, nadpnutie, tvorenie sa prebytočnej
kyseliny, krčvitej bolesti zmiňuje a odstra-
ňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z
lekárne B. Fragnera v Prahe. 1/2 fľaša 1 kor., 1 fľaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochra-
nou známku.

Hlavný sklad v lekárni:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u čierneho orla“, PRAHA, Malá Strana čís. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyrážajú sa
obratom.

Proti predeslaniu K 2 56 zasla sa veľká
fľaša, proti K 1 50 malá fľaša franko.
na všetky stanice Rakúska Uhorska.

Sklady v lekárňach celého Rakúska. Hlavný sklad u
Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Oznamy prijíma administrácia

„KREŠŤAN“

Budapest, Szentkirályi-ulica 28.

KRIŽOVÁ

CESTA.

Slovenská knižička križovej cesty 32 strán v tvrdej
väzbe. Cnna 40 hal. 50 výtiskov miesto 20, 15 kor.

K objednaním:

U Oktató Népkönyvtár Budapest, Csömöri ut 16.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do-
stanete za:

1.50
zl.

3.50
zl.

Nikkel Roskopf hodinky	1.50
Goldin Roskopf	2.-
Strieborné Roskopf hodinky	3.-
S dvojím pokvyvkom	5.-
S 3. striebornou pokvyvkou	5.-
hodinky	5.-
Tenké ocelové hodinky	3.50
Americké zlatodubl. hodinky	5.-
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50
Pôvodné «Omega»	9.50
Strieborná panciel retiazka	1.-
14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.-
14 karat. zlatý prstienok	2.-
Pendlové hodiny	2.80
So zvukom vážových zvonov	4.50
S muzikou	6.-
Kukučkové hodiny	2.50
Kuchyňské hodiny	1.20
Budič hodiny	1.20
Budič v noci so svetlom	1.50
S dvojím zvonom	1.75
Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvona s býčím strojom.	2.50

Troch rokov záruka na písme
za veci nezodpovedné vrátia sa
peňaze. Rozposielanie s pošto-
vou dobierkou.

Mikša Böhnel

hodinár

Viedeň, IV., Margarethen
strasse 27. (vlastný dom)

Treba pýtať s 2000 obrázkami
opatrený cenník franko a zdarma

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé driapané
9 kor. 60 hal.,
lepšie 12 kor.
Biele mäkké,
jak páper 18
kor.—24 kor.
Biele ako snah
mäkke ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobierkou franco; zamenenie a
nazpät prijati je pod touti vynnim-
kou dovolenestli sa poštové
útraty vynahradia. Benedikt
Sachsel, Lobes 135 (pošta
Pilsen Čechy.)

Predaj mlyna.

Mlyn a pri ňom pilu v dobrom
stave z rús majiteľa možno kúpiť
v «Porube». Nytra m. Prie-
vidzsky okres. Anton Gra-
mer mlynár.

!!! S 16 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 5..

Odporuča pri úplnej záruke

benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným
podnikom, tašcež

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jediva novota !!!

!! Najjednoduchjší a najdokonalejší mlatebny stroj pritomnosti !!

Bez strojníka lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi
domami slamou krytými. Cieľom rozšírenia týchto najnovších
strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

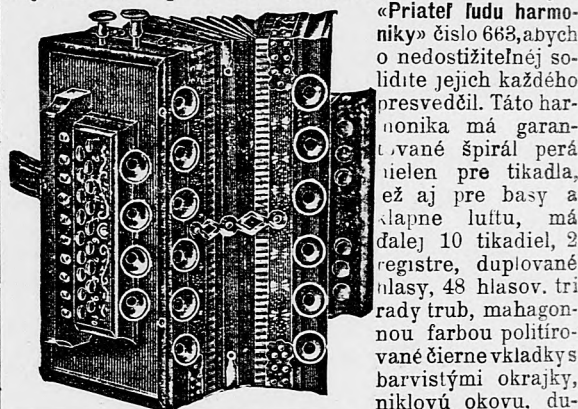
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a k

O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto stroj-
zpravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Néme-
kradsko). P. Toth Péterbagi, Csantavér (S

Cenník na žiadosť zdarma a franko

Na 30 dni pohľad.

dľa podmienok mojeho cenníka, teda bez rizika pre
objednavateľa posielam špoštovou dobierkou moje:

«Priateľ ľudu harmo-
niky» číslo 663, abych
o nedostyžiteľnej so-
lidite jejich každého
presvedčil. Táto har-
monika má garan-
tované špirál perá
nielen pre tikadla,
ež aj pre basy a
šlapné ľuťtu, má
ďalej 10 tikadiel, 2
registre, duplované
hlasy, 48 hlasov. tri
rady trub, mahagon-
nou farbou politiro-
vané čierne vkladky s
barvistými okrajky,
niklovú okovu, du-
plované mešky, mesačné chraničlá a držadlá, veľkosť
31×15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučeniu ku
každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmo-
niky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlášte pre
deťi po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Fajnejšie harmoniky
po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dľa
mojho cenníka. Moje harmoniky není sú podrobené hra-
ničnému mytu bo sú celkom české dôroby. čo prosím dľa
povahy vziať. Ziadné riziko. — Možno vymeniť, alebo
peňaze zpiatky dos at. Rozposiela špoštovou dobierkou
vývozný dom hudobných nástrojov

JAN KONRAD Brůx 1194. (Čechy.)

Velký cenník s 3000 obrázky posielam sa komukolvek
na žiadosť zdarma a franko.

Pri objednavkách na
naše ohlasy, prosíme
odvolávať sa vždy na
naš časopis.